

Παρεμβάσεις της Υπουργού ΠΕΚΑ στο Άτυπο Συμβούλιο Υπουργών Περιβάλλοντος

Το μέλλον των ευρωπαϊκών υδάτων, καθώς και η κλιματική αλλαγή και ειδικότερα ο οδικός χάρτης προς μία οικονομία χαμηλού άνθρακα μέχρι το 2050 αποτέλεσαν αντικείμενο συζήτησης στο άτυπο Συμβούλιο Περιβάλλοντος της Ουγγρικής Προεδρίας, στο οποίο συμμετείχε η Υπουργός Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, Τίνα Μπιρμπίλη, στη Βουδαπέστη, στις 25 και 26 Μαρτίου 2011.

Ως προς το μέλλον των Υδάτων στην Ευρώπη κεντρικό σημείο αναφοράς ήταν το, προγραμματιζόμενο για το 2012, Σχέδιο τις Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Προστασία των Υδατικών Πόρων της Ευρώπης (Blueprint to Safeguard Europe's Water Resources), τις βασικές αρχές του οποίου παρουσίασε ο Επίτροπος περιβάλλοντος Janez Potočnik. Βασιζόμενο στη μέχρι τώρα αποκτηθείσα εμπειρία από την εφαρμογή των Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής το εν λόγω Σχέδιο φιλοδοξεί να θεραπεύσει τις αδυναμίες που έχουν εντοπιστεί και να οδηγήσει σε μια ακόμα πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση, γεφυρώνοντας με αποτελεσματικό τρόπο τις πολιτικές νερού με τις πολιτικές σε άλλους τομείς, όπως της ενέργειας και της αγροτικής πολιτικής.

Η Υπουργός ΠΕΚΑ τοποθετήθηκε στα σημαντικότερα θέματα που θα απασχολήσουν τα κράτη- μέλη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά τη διαμόρφωση του Σχεδίου και με ειδικότερες παρεμβάσεις της αναφέρθηκε:

- στην αναγκαιότητα καλύτερης εναρμόνισης της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής με τις Πολιτικές Διαχείρισης των Υδατικών Πόρων και Προστασίας του Υδάτινου Περιβάλλοντος. Η αναγκαιότητα αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική για τις χώρες της Μεσογείου, στις οποίες οι αγροτικές δραστηριότητες συνιστούν τον μεγαλύτερο καταναλωτή νερού (περισσότερο από το 80% του χρησιμοποιούμενου νερού αφορά στην άρδευση) αλλά και σημαντικό παράγοντα ρύπανσης, ιδίως με τη μορφή της νιτρορύπανσης. Επεσήμανε ότι χρειάζεται αναθεώρηση των πυλώνων της ΚΑΠ στην κατεύθυνση μιας περισσότερο "πράσινης" αγροτικής πολιτικής και ανέφερε τις αντικειμενικές δυσκολίες ως προς τη δυνατότητα ουσιαστικής ικανοποίησης των απαιτήσεων που απορρέουν από την Οδηγία Πλαίσιο για τα Νερά και τις θυγατρικές Οδηγίες, με προσπάθειες στον αγροτικό τομέα που περιορίζονται σε εθελοντικές συμφωνίες.
- στη σημασία που αποκτά η συνετή και αποτελεσματική διαχείριση των φυσικών πόρων γενικότερα και των υδατικών πόρων ειδικότερα. Επεσήμανε τις δυνατότητες που προσφέρει η επαναχρησιμοποίηση των επεξεργασμένων λυμάτων, τις οποίες η χώρα μας, μετά την πρόσφατη νομοθετική ρύθμιση, σκοπεύει να αξιοποιήσει μέσω συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων. Αναφέρθηκε επίσης στα προγράμματα ελέγχου των διαρροών σε δίκτυα ύδρευσης και στην κατ'οίκον εξοικονόμηση νερού και τόνισε τις πολύ μεγάλες δυνατότητες που υπάρχουν και πρέπει με κατάλληλη δέσμη μέτρων να αξιοποιηθούν στον τομέα της εξοικονόμησης αρδευτικού νερού.
- στον καθοριστικό ρόλο των διακρατικών συμφωνιών και συνεργασιών τόσο μεταξύ των ΚΜ όσο και με χώρες που δεν ανήκουν στην ΕΕ, προκειμένου να προωθηθούν οι πολιτικές νερού. Ενημέρωσε το Συμβούλιο για την κύρωση εκ μέρους της χώρας μας της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα διεθνή υδατορεύματα και κάλεσε και τις άλλες χώρες της ΕΕ να προβούν σε ανάλογες ενέργειες. Αναφέρθηκε στο ιστορικό των συνεργασιών της Ελλάδας μας με τις γειτονικές χώρες, οι οποίες αποκτούν μια νέα δυναμική με τις πρόσφατες συμφωνίες που υπεγράφησαν με την Τουρκία και τη Βουλγαρία. Βασικό στοιχείο των συνεργασιών αυτών θα πρέπει να είναι η από κοινού αντιμετώπιση και ανάληψη ευθύνης για τις δυναμικές επιπτώσεις σε κατάντη χώρες, τόσο από την ρύπανση όσο και από ακραία υδρολογικά φαινόμενα. Παρά τα εγγενή σε τέτοιου είδους συνεργασίες προβλήματα, εξέφρασε την πεποίθησή της ότι είναι δυνατή η προώθησή τους και αναφέρθηκε στο επιτυχημένο παράδειγμα της συμφωνίας για τις Πρέσπες.

Τέλος, στο πλαίσιο της κατά γενική ομολογία ανάγκης ολοκληρωμένων προσεγγίσεων, η κυρία Μπιρμπίλη τόνισε τη σημασία της διασύνδεσης των δράσεων για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος με θέματα δημόσιας υγείας. Με αφορμή τα περιστατικά ρύπανσης υπογείων υδάτων με εξασθενές χρώμιο, τόσο στην Ελλάδα όσο και σε άλλες χώρες της Ευρώπης, εξέφρασε τον προβληματισμό της για την επάρκεια του υφιστάμενου σε επίπεδο ΕΕ νομοθετικού πλαισίου για το πόσιμο νερό και κάλεσε την ΕΕ να αναλάβει πρωτοβουλία για τις αναγκαίες αναθεωρήσεις. Προς την κατεύθυνση των αναθεωρήσεων αυτών, στις οποίες θα πρέπει να εξεταστεί η πιθανότητα θέσπισης νέων και αυστηρότερων παραμετρικών τιμών αλλά και η υιοθέτηση συμπληρωματικών μέτρων με τη μορφή των Σχεδίων Ασφάλειας Νερού, η Ελλάδα έχει ήδη αναπτύξει πρωτοβουλίες, με τη διοργάνωση της διεθνούς διάσκεψης τον Ιανουάριο του 2011 στην Αθήνα. Η κυρία Μπιρμπίλη κάλεσε τα αρμόδια όργανα της ΕΕ να αξιοποιήσουν τα σημαντικά πορίσματα που προέκυψαν και δήλωσε την προθυμία της χώρας μας να συμβάλει στην προσπάθεια.

Στη βασική ερώτηση που έθεσε η Προεδρία για την πιθανότητα υιοθέτησης μιας επέκτασης του Πρωτοκόλλου του Κιότο για ένα σχετικά μικρό χρονικό διάστημα, πέρα του 2012, υπήρξε η διαπίστωση ότι οι πιθανότητες επίτευξης μιας νομικά δεσμευτικής συμφωνίας που θα περιλαμβάνει όλα τα κράτη με μεγάλες εκπομπές αερίων φαινομένου θερμοκηπίου, δηλαδή τις ΗΠΑ, Κίνα, Ινδία, Βραζιλία, Ιαπωνία είναι μικρές.

Όπως επεσήμανε η Υπουργός, η επέκταση του Πρωτοκόλλου του Κιότο για μία δεύτερη περίοδο πέραν του 2012, θα λειτουργήσει κυρίως ως εγγύηση για τα αναπτυσσόμενα κράτη ότι τα αναπτυγμένα θα τους βοηθήσουν να βρουν τρόπους αντιμετώπισης και προσαρμογής στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και να προσυπογράψουν μία παγκόσμια νομικά δεσμευτική συμφωνία. Για το λόγο αυτό η υιοθέτηση μίας μεταβατικής περιόδου ανάληψης υποχρεώσεων μπορεί να δημιουργήσει οφέλη.

Ωστόσο σημείωσε η κ. Μπιρπίλη ορισμένα στοιχεία του Πρωτοκόλλου του Κιότο, όπως η δημιουργία υποδομών για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής η παροχή τεχνολογίας, καθώς και η οικονομική ενίσχυση ήδη έχουν συμφωνηθεί στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων τόσο στο Κανκούν όσο και στην Κοπεγχάγη από όλα τα κράτη και από την Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Υπουργός τόνισε πως το σύστημα απογραφής και ελέγχου των εκπομπών αποτελεί σημαντικό μέρος του Πρωτοκόλλου του Κιότο και ζωτικής σημασίας για την ακεραιότητα της αγοράς διοξειδίου του άνθρακα. Άλλωστε, η αναγκαιότητα περαιτέρω επεξεργασίας του συστήματος απογραφής και ελέγχου θεωρείται από όλους βασική προϋπόθεση προκειμένου να εξασφαλιστεί η ορθή λειτουργία των τομεακών δεσμεύσεων σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η αποδοχή μίας δεύτερης μεταβατικής περιόδου δεσμεύσεων μπορεί να έχει εφαρμογή σε επιλεγμένα μέρη του Πρωτοκόλλου του Κιότο, σε εναρμόνιση άλλωστε και με τις αποφάσεις στο Κανκούν και όσες ληφθούν στο Ντέρμπαν. Άλλα στοιχεία μπορούν να τεθούν σε ισχύ σε μεταγενέστερη ημερομηνία, εφόσον πληρούνται κάποιες προϋποθέσεις όπως έγινε και για την ισχύ για το σύνολο της πρώτης δεσμευτικής περιόδου.

Όμως, μία δεύτερη μεταβατική περίοδος δεσμεύσεων με μειωμένη συμμετοχή θα θέσει σε αμφισβήτηση τη βιωσιμότητα μιας ενισχυμένης αγοράς διοξειδίου του άνθρακα. Σύμφωνα με το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της Ευρωπαϊκής Ένωσης η ζήτηση για δικαιώματα θα περιοριστεί στις επιχειρήσεις της ΕΕ οι οποίες θα κληθούν να επωμιστούν ένα βαρύ φορτίο, αλλάζοντας τις ισορροπίες στις διεθνείς συνθήκες ανταγωνισμού. Η κυρία Μπιρπίλη τόνισε την αναγκαιότητα εύρεσης τρόπων αντιμετώπισης της στρέβλωσης αυτής, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις πιθανές παραμέτρους και ακολουθώντας τους κανόνες του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Θα πρέπει να υιοθετηθούν μέτρα όπως οι μηχανισμοί ένταξης συμμετοχής άνθρακα, οι διαφορετικοί κανόνες σχετικά με τη χρήση των δικαιωμάτων από τους ευέλικτους μηχανισμούς του Πρωτοκόλλου του Κιότο, καθώς και οι νέοι μηχανισμοί αγοράς, όπως οι παγκόσμιες κλαδικές συμφωνίες.

Στο περιθώριο του άτυπου Συμβουλίου έγινε συνάντηση των Υπουργών Περιβάλλοντος των κρατών- μελών στην οποία συνυπέγραψαν τη δήλωση για την αύξηση του στόχου περιορισμού των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από το 20% στο 30% μέχρι το 2020 και ανταλλάχθηκαν απόψεις για τα περαιτέρω βήματα της πρωτοβουλίας, αλλά και τη χρησιμότητα της ενσωμάτωσης δράσεων σε όλες τις σχετικές πολιτικές της ΕΕ συμπεριλαμβανομένης και της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ).